ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैतिरीय संहिता

पद पाठः (वाक्य सहित)

चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः

Notes:

- Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Version Notes:

This is now the current Version 1.1 dated June 30, 2022.

- 1. This replaces the earlier version 1.0 dated December 31, 2020.
- 2. This version has been updated with the errors found and reported till June15, 2022.
- 3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done whereever applicable.
- 4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id "vedavms@gmail.com"

Earlier Versions

1st	Version Number	0.0 dated 31st January 2019
2nd	Version Number	0.0 dated 31st August 2019
3rd	Version Number	1.0 dated 31st December 2020

Table of Contents

4	कृष्ण यजुर्वेदीय	तैतिरीय संहित	ायां पद पाठे ^न	चतुर्थं काण्डं	4
4	4.1 चतुर्थकाण्डे	प्रथमः प्रश्नः–	अग्निचित्यङ्ग	मन्त्रपाठाभिधा	नं 4

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः, श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

4 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे चतुर्थं काण्डं

4.1 चतुर्थकाण्डे प्रथमः प्रश्नः अग्निचित्यङ्ग मन्त्रपाठाभिधानं TS 4.1.1.1

युञ्जानः प्रथमं मनस्तत्वायं सिवता धियः ।
अग्निं ज्योतिर्निचाय्यं पृथिव्या अद्ध्या ऽभरत् ॥

युक्तवाय मनसा देवान्थ् सुवर्यतो धिया दिवं ।

बृहज्ज्योतिः करिष्यतः सिवता प्र सुवाति तान् ॥

युक्तेन मनसा वयं देवस्य सिवतुः सवे ।

सुवर्गयाय शक्त्यै ॥

युञ्जते मन उत युञ्जते धियो विप्रा विप्रस्य बृहतो विपश्चितः ।

वि होत्रा दधे वयुनाविदेक इन् – [] 1

TS 4.1.1.1 - Padam

। । । युञ्जानः । प्रथमम् । मनः । तत्वाय । सविता । धियः ॥ अग्निम् । ज्योतिः । निचाय्येति नि – चाय्य । पृथिव्याः । अधि । एति । अभरत् ॥ युक्त्वाय । मनसा । देवान् । सुवः । यतः । धिया । दिवम् ॥ बृहत् । ज्योतिः । करिष्यतः । सविता । प्रेति । सुवाति । तान् ॥ युक्तेन । मनसा । वयम् । देवस्य । सवितुः । सवे ॥ सुवर्गयायेति सुवः – गेयाय । शक्त्यै ॥ युञ्जते । मनः । उत । युञ्जते । धियः । विप्राः । विप्रस्य । बृहतः । विपश्चितः ॥ वीति । होत्राः । दधे । वयुनाविदिति वयुन – वित् । एकः । इत् । 1 (50) TS 4.1.1.2 मही देवस्य सवितुः परिष्ट्रतिः ॥ युजे वां ब्रह्म पूर्व्यं नमोभिर्वि इलोका यन्ति पथ्येव सूराः। शृण्वन्ति विश्वे अमृतस्य पुत्रा आ ये धामानि दिव्यानि तस्थुः ॥ यस्य प्रयाणमन्वन्य इद्ययुर्देवा देवस्य महिमानमर्चतः ।

यः पार्थिवानि विममे स एतंशो रजा एसि देवः संविता महित्वना ॥ । । । । । । देव सवितः प्र सुव यज्ञं प्र सुव – [] 2

TS 4.1.1.2 - Padam

मही । देवस्य । सिवतुः । परिष्ठुतिरिति परि-स्तुतिः ॥ युजे । वाम् । ज्ञह्म । पूर्व्यम् । नमोभिरिति नमः – भिः । वीति । श्लोकाः । यन्ति । पृथ्या । इव । सूराः ॥ शृण्वन्ति । विश्वे । अमृतस्य । पुत्राः । एति । ये । धामानि । दिव्यानि । तस्थुः ॥ यस्य । प्रयाणमिति प्र – यानम् । अन्विति । अन्ये । इत् । ययुः । देवाः । देवस्य । महिमानम् । अर्चतः ॥ यः । पार्थिवानि । विमम इति वि – ममे । सः । एतशः । रजार्सि । देवः । सिवता । महित्वनेति मिहि–त्वना ॥ देव । सिवतः । प्रेति । सुव । यज्ञम् । प्रेति । सुव । 2 (50)

TS 4.1.1.3

यज्ञपतिं भगाय दिव्यो गन्धर्वः ।

केतपूः केतन्नः पुनातु वाचस्पतिर्वाचमद्य स्वदाति नः ॥

इमं नो देव सवितर्यज्ञं प्र सुव देवायुव ए सिख्विविद ए सित्राजितं ।

धनजित ए सुवर्जितं ॥

ऋचा स्तोम ए समर्ब्धय गायत्रेण रथन्तरं। बृहद्-गायत्रवर्तनि ॥ देवस्य त्वा सवितुः प्रसवे ऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां गायत्रेण छन्दसाऽऽ दंदे ऽङ्गिरस्वदभ्रि-रिस नारि - [] 3 **TS 4.1.1.3 - Padam** यज्ञपतिमिति यज्ञ – पतिम् । भगाय । दिव्यः । गन्धर्वः ॥ केतप्रिति केत - पूः। केतम्। नः। पुनातु। वाचः। पतिः। वाचम्। अद्य । स्वदाति । नः ॥ इमम् । नः । देव । सवितः । यज्ञम् । प्रेति । सुव । देवायुवमिति देव – युवम् । सखिविदमिति सखि – विदम् । सत्राजितमिति सत्र – जितम् । धनजितमिति धन – जितम् । स्वर्जितमिति सुवः-जितम् ॥ ऋचा । स्तोमम् । समिति । अर्द्धय । गायत्रेण । रथन्तरमिति रथं – तरम् ॥ बृहत् । गायत्रवर्तनीति गायत्र – वर्तनि ॥ देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसव इति प्र – सवे । अश्विनोः । बाहुभ्यामिति बाहु – भ्याम् । पूष्णः ।

हस्ताभ्याम् । गायत्रेणं । छन्दसा । एति । द्वे । अङ्गिरस्वत् । अभ्रिः । असि । नारिः । 3 (50)

TS 4.1.1.4

-रसि पृथिव्याः सधस्थादिग्नं पुरीष्यमङ्गिरस्वदा भर त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसाऽऽ ददेऽङ्गिरस्वद्-बिभेरिस नारिरिस त्वया वय ए सधस्थ आ ऽग्निण् शकेम खनितुं पुरीष्यं जागतेन त्वा छन्दसाऽऽ ददे ऽङ्गिरस्वद्धस्त आधाय सिवता बिभ्रदिभेण् हिरण्ययीं। तया ज्योतिरजस्म-मिदग्निं खात्वी न आ भराऽऽनुष्टुभेन त्वा छन्दसाऽऽ () ददे ऽङ्गिरस्वत्॥ 4

TS 4.1.1.4 - Padam

असि । पृथिव्याः । सधस्थादिति सध – स्थात् । अग्निम् ।

पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । एति । भर । त्रैष्टुभेन । त्वा । छन्दसा ।

एति । ददे । अङ्गिरस्वत् । बिभेः । असि । नारिः । असि । त्वया ।

वयम् । सधस्थ इति सध – स्थे । एति । अग्निम् । शकेम ।

खनितुम् । पुरीष्यम् । जागतेन । त्वा । छन्दसा । एति । ददे ।

अङ्गिरस्वत् । हस्ते । आधायेत्या – धाय । सविता । बिभ्रत् ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

```
अभ्रिम् । हिरण्ययीम् ॥ तया । ज्योतिः । अजस्रम् । इत् । अग्निम् ।
खात्वी । नः । एति । भर । आनुष्टुभेनेत्यानु – स्तुभेन । त्वा ।
छन्दसा ( ) । एति । ददे । अङ्गिरस्वत् ॥ ४ (53) (इद् - यज्ञं प्रसुव
– नारि – रानुष्टुभेन त्वा छन्दसा – त्रीणि च) (A1)
TS 4.1.2.1
इमामगृभ्णन् रशनामृतस्य पूर्व आयुषि विदर्थेषु कव्या ।
तया देवाः सुत-मा बभूवुर्. ऋतस्य सामन्थ् सरमारपन्ती ॥
ण । । । ॥
प्रतृतं वाजिन्ना द्रव वरिष्ठामन् संवतं ।
दिवि ते जन्म परममन्तरिक्षे नाभिः पृथिव्यामधि योनिः ॥
युञ्जाथा ए रासभं युवमस्मिन्. यामे वृषण्वसू।
अग्निं भरन्तमस्मयुं ॥
योगेयोगे तवस्तरं वाजेवाजे हवामहे।
। । ॥
सखाय इन्द्रमूतये ॥
प्रतूर्व- [ ]
```

TS 4.1.2.1 - Padam

इमाम् । अगृभ्णन्न् । रशनाम् । ऋतस्य । पूर्वे । आयुषि । विदथेषु । कव्या ॥ तया । देवाः । सुतम् । एति । बभूवुः । ऋतस्य । सामन्न् । सरम् । आरपन्तीत्या – रपन्ती ॥ प्रतूर्तमिति प्र – तूर्तम् । वाजिन्न् । एति । द्रव । वरिष्ठाम् । अन्विति । संवतमिति सं – वतम् ॥ दिवि । ते । जन्म । परमम् । अन्तरिक्षे । नाभिः । पृथिव्याम् । अधीति । । । । । । । योनिः ॥ युञ्जाथाम् । रासभम् । युवम् । अस्मिन्न् । यामे । वृषण्वसू इति वृषण् – वसू ॥ अग्निम् । भरन्तम् । अस्मयुमित्यस्म - युम् ॥ योगेयोग इति योगे - योगे । तवस्तरमिति तवः – तरम् । वाजेवाज इति वाजे – वाजे । हवामहे ॥ सखायः । इन्द्रम् । ऊतये ॥ प्रतूर्वन्नितं प्र – तूर्वन्न् । 5 (50) TS 4.1.2.2 -न्नेह्यवक्रामन्नशस्ती रुद्रस्य गाणपत्यान् मयोभूरेहि । उर्वन्तरिक्षमन्विहि स्वस्तिगव्यति – रभयानि कृण्वन् ॥ पूष्णा सयुजा सह।

www.vedavms.in

पृथिव्याः सधस्थादिग्नं पुरीष्य-मङ्गिरस्व-दच्छेह्यग्निं पुरीष्य
-मङ्गिरस्वद-च्छेमोऽग्निं पुरीष्य-मङ्गिरस्वद्-भरिष्यामोऽग्निं पुरीष्य
-मङ्गिरस्वद्-भरामः ॥
अन्वग्निरुषसा-मग्रमख्य-दन्वहानि प्रथमो जातवेदाः ।
अनु सूर्यस्य - [] 6

TS 4.1.2.2 - Padam

एति । इहि । अवक्रामित्रत्येव – क्रामित्र् । अश्रस्तीः । रुद्रस्य ।
गाणपत्यादिति गाण – पत्यात् । मयोभूरिति मयः – भूः । एति ।
इहि ॥ उरु । अन्तरिक्षम् । अन्विति । इहि । स्वस्तिगव्यतिरिति
स्वस्ति – गव्यूतिः । अभयानि । कृण्वत्र् ॥ पूष्णा । स्युजेति
स – युजा । सह ॥ पृथिव्याः । सधस्थादिति सध – स्थात् ।
॥ अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छ । इहि । अग्निम् ।
पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । अच्छ । इमः । अग्निम् । पुरीष्यम् ।
अङ्गिरस्वत् । भरिष्यामः । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् ।
भरामः ॥ अन्विति । अग्निः । उषसाम् । अग्रम् । अख्यत् ।

अन्विति । अहानि । प्रथमः । जातवेदा इति जात – वेदाः ॥ । । । । अन्विति । सूर्यस्य । 6 (50)

TS 4.1.2.3

पुरुत्रा च रश्मीननु द्यावापृथिवी आ ततान ॥
आगत्य वाज्यद्ध्वनः सर्वा मृधो वि धूनुते ।
अग्निण् सधस्थे महति चक्षुषा नि चिकीषते ॥
आक्रम्य वाजिन् पृथिवीमग्निमिच्छ रुचा त्वं ।
भूम्या वृत्वाय नो ब्रूहि यतः खनाम तं वयं ॥
द्यौस्ते पृष्ठं पृथिवी सधस्थमात्मा उन्तरिक्षण् समुद्रस्ते योनिः ।
विख्याय चक्षुषा त्वमभि तिष्ठ— [ ] 7

TS 4.1.2.3 - Padam

रुचा। त्वम्॥ भूम्याः। वृत्वायं। नः। ब्रूहि। यतः। खनाम। तम्। वयम्॥ द्यौः। ते। पृष्ठम्। पृथिवी। सधस्थिमिति सध – स्थम्। आत्मा। अन्तरिक्षम्। समुद्रः। ते। योनिः॥ विख्यायेति – । विख्यायेति – । विख्याये। चक्षुषा। त्वम्। अभीति। तिष्ठ। 7 (50)

TS 4.1.2.4

पृतन्यतः ॥

उत्क्राम महते सौभगाया-स्मादास्थानाद् द्रविणोदा वाजिन्न् ।

वय स्याम सुमतौ पृथिव्या अग्निं खनिष्यन्त उपस्थे अस्याः ॥

उदक्रमीद् द्रविणोदा वाज्यर्वाऽकः स लोक ए सुकृतं पृथिव्याः ।

ततः खनेम सुप्रतीकम्मिण् सुवो रुहाणा अधि नाक उत्तमे ॥

अपो देवीरुप सृज मधुमतीरयक्ष्माय प्रजाभ्यः ।

तासा स्थानादुज्जिहता-मोषधयः सुपिप्पलाः ॥

जिधर्म्य- [] 8

TS 4.1.2.4 - Padam

पृतन्यतः ॥ उदिति । क्राम । महते । सौभगाय । अस्मात् । ॥ ॥ । आस्थानादित्या – स्थानात् । द्रविणोदा इति द्रविणः – दाः । वाजिन्न् ॥ वयम् । स्याम । सुमताविति सु – मतौ । पृथिव्याः । अग्निम् । खनिष्यन्तः । उपस्थ इत्युप – स्थे । अस्याः ॥ उदिति । अक्रमीत् । द्रविणोदा इति द्रविणः – दाः । वाजी । अर्वा । अर्कः । सः । लोकम् । सुकृतमिति सु-कृतम् । पृथिव्याः ॥ ततः । खनेम । सुप्रतीकमिति सु-प्रतीकम् । अग्निम् । सुवः । रुहाणाः । अधीति । नाकें । उत्तम इत्युत् – तमे ॥ अपः । देवीः । उपेति । सृज । मधुमतीरिति मधु – मतीः । अयक्ष्मायं । प्रजाभ्य इति प्र–जाभ्यः ॥ तासाम् । स्थानात् । उदिति । जिहताम् । ओषधयः । सुपिप्पला इति सु – पिप्पलाः ॥ जिघर्मि । 8 (50) TS 4.1.2.5 -गिनं मनसा घृतेन प्रतिक्ष्यन्तं भ्वनानि विश्वा । पृथुं तिरश्चा वयसा बृहन्तं वयचिष्ठमन्न ए रभसं विदानं ॥ आ त्वां जिधर्मि वचसा घृतेनाऽरक्षसा मनसा तज्जुषस्व ।

मर्यश्रीः स्पृहयद्वर्णो अग्निर्नाभिमृशे तनुवा जर्रहेषाणः ॥

परि वाजपितः कविरिनिर् हृव्यान्यक्रमीत् ।

दधद् रत्नानि दाशुषे ॥

परि त्वाऽग्ने पुरं वयं विप्रण् सहस्य धीमिह ।

धृषद्वर्णं दिवेदिवे भेतारं () भङ्गुरावतः ॥

त्वमग्ने द्युभि-स्त्व-माशुशुक्षणि-स्त्व-मद्भ्य-स्त्व-मश्मनस्परि ।

त्वं वनेभ्य स्त्वमोषधीभ्य स्त्वं नृणां नृपते जायसे शुचिः ॥ 9

TS 4.1.2.5 - Padam

अग्निम् । मनसा । घृतेन । प्रतिक्ष्यन्तमिति प्रति – क्ष्यन्तम् ।

भुवनानि । विश्वा ॥ पृथुम् । तिरश्चा । वयसा । बृहन्तम् । व्यचिष्ठम् ।

अन्नम् । रभसम् । विदानम् ॥ एति । त्वा । जिधर्मि । वचसा ।

घृतेन । अरक्षसा । मनसा । तत् । जुषस्व ॥ मर्यश्रीरिति मर्य-श्रीः ।

स्पृहयद्वर्ण् इति स्पृहयत् – वर्णः । अग्निः । न । अभिमृश्च

रत्यभि – मृशे । तनुवा । जर्रहृषाणः ॥ परीति । वाजपतिरिति

वाज – पतिः । कविः । अग्निः । ह्व्यानि । अक्रमीत् ॥ दधत् ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

रत्नानि । दाशुषे ॥ परीति । त्वा । अग्ने । पुरम् । वयम् । विप्रम् । सहस्य । धीमहि ॥ धृषद्वर्णमिति धृषत् – वर्णम् । दिवेदिव इति दिवे - दिवे । भेतारम् () । भङ्गरावत इति भङ्गर - वतः ॥ त्वम् । अग्ने । द्युभिरिति द्यु – भिः । त्वम् । आशुशुक्षणिः । त्वम् । अद्भ्य इत्यत् – भ्यः । त्वम् । अञ्मनः । परि ॥ त्वम् । वनेभ्यः । त्वम् । ओषधीभ्य इत्योषधि – भ्यः । त्वम् । नृणाम् । नृपत इति नृ-पते । जायसे । शुचिः ॥ १ (७०) (प्रतूर्वन्थ् -, सूर्यस्य – तिष्ठ – जिघर्मि – भेतारं – वैंवें एशतिश्च) (A2) TS 4.1.3.1 देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनो र्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यां पृथिव्याः सधस्थेऽग्निं पुरीष्य-मङ्गिरस्वत् खनामि ॥ ज्योतिष्मन्तं त्वाऽग्ने सुप्रतीकमजस्रेण भानुना दीद्यानं । शिवं प्रजाभ्योऽहिं सन्तं पृथिव्याः सधस्थेऽग्निं पुरीष्य -मङ्गिरस्वत् खनामि ॥ अपां पृष्ठमसि सप्रथा उर्वग्निं भरिष्यदपरावपिष्ठं ।

TS 4.1.3.1 - Padam

देवस्य । त्वा । सवितुः । प्रसव इति प्र – सवे । अश्विनोः । । बाहुभ्यामिति बाहु – भ्याम् । पूष्णः । हस्ताभ्याम् । पृथिव्याः । सधस्थ इति सध – स्थे । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । खनामि ॥ ज्योतिष्मन्तम् । त्वा । अग्ने । सुप्रतीकमिति सु – प्रतीकम् । अजस्रीण । भानुना । दीद्यानम् ॥ शिवम् । प्रजाभ्य इति प्र – जाभ्यः । अहि ्सन्तम् । पृथिव्याः । सधस्थ इति सध – स्थे । अग्निम् । पुरीष्यम् । अङ्गिरस्वत् । खनामि ॥ अपाम् । पृष्ठम् । असि । सप्रथा इति स – प्रथाः । उरु । अग्निम् । भरिष्यत् । अपराविषष्ठमित्यपरा – विषष्ठम् ॥ वर्द्धमानम् । महः । एति । च । पुष्करम् । दिवः । मात्रया । वरिणा । प्रथस्व ॥ शर्म । च । स्थः । 10 (50)

```
TS 4.1.3.2
वर्म च स्थो अच्छिद्रे बहुले उभे।
्। । ।।
व्यचस्वती सं वसाथां भर्तमग्निं पुरीष्यं ॥
सं वसाथा ं सुवर्विदा समीची उरसा त्मना।
अग्निमन्त भीरिष्यन्ती ज्योतिष्मन्त मजस्रमित् ॥
पुरीष्योऽसि विश्वभराः।
अथर्वा त्वा प्रथमो नि-रमन्थदग्ने ॥
त्वामग्ने पुष्करादद्ध्यथर्वा नि–रमन्थत ।
।
मूर्द्ध्नो विश्वस्य वाघतः॥
तम् त्वा दद्ध्यङ्ङृषिः पुत्र ईधे – [] 11
TS 4.1.3.2 - Padam
वर्म। च। स्थः। अच्छिद्रे इति। बहुले इति। उभे इति॥
व्यचस्वती इति । समिति । वसाथाम् । भर्तम् । अग्निम् ।
पुरीष्यम् ॥ समिति । वसाथाम् । सुवर्विदेति सुवः – विदा ।
समीची इति । उरसा । त्मना ॥ अग्निम् । अन्तः । भरिष्यन्ती इति ।
```

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

```
ज्योतिष्मन्तम् । अजस्रम् । इत् ॥ पुरीष्यः । असि । विश्वभरा इति
विश्व – भराः ॥ अथर्वा । त्वा । प्रथमः । निरिति । अमन्थत् ।
अग्ने ॥ त्वाम् । अग्ने । पुष्करात् । अधीति । अथर्वा । निरिति ।
अमन्थत ॥ मूर्द्ध्नः । विश्वस्य । वाघतः ॥ तम् । उ । त्वा ।
दद्ध्यङ् । ऋषिः । पुत्रः । ईधे । 11 (50)
TS 4.1.3.3
अथर्वणः ।
वृत्रहणं पुरन्दरं ॥
तम् त्वा पाथ्यो वृषा समीधे दस्युहन्तमं।
धनञ्जय एं रणेरणे ॥
सीद होतः स्व उ लोके चिकित्वान्थ् सादया यज्ञ ्
।
सुकृतस्य योनौ ।
देवावीर्देवान्. हिवषा यजास्यग्ने बृहद्-यजमाने वयो धाः॥
```

अदब्धव्रतप्रमितर्विसिष्ठः सहस्रंभरः शुचिजिह्नो अग्निः॥ — । । । सण् सीदस्व महाण् असि शोचस्व— [ ] 12

TS 4.1.3.3 - Padam

। ॥ । । । । । । । । अथर्वणः ॥ वृत्रहणमिति वृत्र – हनम् । पुरन्दरमिति पुरं – दरम् ॥ तम् । उ । त्वा । पाथ्यः । वृषा । समिति । ईधे । । । । । । । दस्युहन्तमिति दस्यु–हन्तमम् ॥ धनञ्जयमिति धनं – जयम् । रणेरण इति रणे-रणे ॥ सीद । होतः । स्वे । उ । लोके । । । । । चिकित्वान् । सादय । यज्ञम् । सुकृतस्येति सु–कृतस्य । योनौ ॥ । देवावीरिति देव-अवीः । देवान् । हविषा । यजासि । अग्ने । बृहत् । यजमाने । वयः । धाः ॥ नीति । होता । होतृषदन इति होतृ–सदने । विदानः । त्वेषः । दीदिवान् । असदत् । सुदक्ष इति सु – दक्षः ॥ अदंब्धव्रतप्रमतिरित्यदंब्धव्रत-प्रमतिः । वसिष्ठः । सहस्रंभर इति सहस्रं-भरः । शुचिजिह्न इति शुचि – जिह्नः । अग्निः ॥ समिति । सीदस्व । महान् । असि । शोचस्व । 12 (50)

```
TS 4.1.3.4
देववीतमः ।
वि धूममग्ने अरुषं मियेद्ध्य सृज प्रशस्त दर्.शतं ॥
जिनेष्वा हि जेन्यो अग्रे अहा एं हितो हितेष्वरुषो वनेषु ।
दमेदमे सप्त रत्ना दर्धानोऽग्निर्.होता नि षसादा यजीयान् ॥ 13
TS 4.1.3.4 - Padam
देववीतम इति देव – वीतमः ॥ वीति । धूमम् । अग्ने । अरुषम् ।
मियेद्ध्य । सृज । प्रशस्तेति प्र – शस्त । दर्.शतम् ॥ जनिष्व ।
हि । जेन्यः । अग्रे । अह्राम् । हितः । हितेषु । अरुषः । वनेषु ॥
। ॥ । ॥ । ॥ दमेदम इति दमे – दमे । सप्त । रत्ना । दधानः । अग्निः । होता ।
नीति । ससाद । यजीयान् ॥ 13 (27)
(स्थ – ईधे – गोचस्व – सप्तविण्गतिश्च) – (A3)
TS 4.1.4.1
सं ते वायुर्मातरिश्वा दधातूत्तानायै हृदयं यद्विलिष्टं।
देवानां यश्चरति प्राणथेन तस्मै च देवि वषडस्तु तुभ्यं ॥
सुजातो ज्योतिषा सह शर्म वरूथमा उसदः सुवः।
```

वासो अग्ने विश्वरूप ए सं वययस्व विभावसो ॥ उद्गं तिष्ठ स्वद्ध्वरावां नो देव्या कृपा। दुशे च भासा बृहता सुशुक्विनरा उग्ने याहि सुशस्तिभिः ॥ 14 TS 4.1.4.1 - Padam समिति । ते । वायुः । मातरिश्वा । दधातु । उत्तानाया इत्युत् – तानायै । हृदयम् । यत् । विलिष्टमिति वि – लिष्टम् ॥ देवानाम् । यः । चरति । प्राणथेनेति प्र – अनथेन । तस्मै । च । देवि । वषट् । अस्तु । तुभ्यम् ॥ सुजात इति सु–जातः । ज्योतिषा । सह । शर्म । वरूथम् । एति । असदः । सुवः ॥ वासः । अग्ने । विश्वरूपमिति विश्व – रूपम् । समिति । व्ययस्व । विभावसो इति विभा-वसो ॥ उदिति । उ । तिष्ठ । स्वद्ध्वरेति सु – अद्ध्वर । अवं । नः । देव्या । कृपा ॥ दृशे । च । भासा । बृहता । सुशुक्विनरिति सु-शुक्विनः । एति । अग्ने । याहि । सुशस्तिभिरितिं सुशस्ति – भिः ॥ 14 (50)

TS 4.1.4.2

ऊर्द्ध्व ऊषु ण ऊतये तिष्ठा देवो न संविता।

ऊर्द्ध्वो वाजस्य सनिता यदञ्जिभि-र्वाघद्धि-र्विह्वयामहे॥

स जातो गर्भो असि रोदस्योरग्ने चार्ह्वभृत ओषधीषु।

चित्रः शिशुः परि तमा एस्यकः प्र मातृभ्यो अधि कनिक्रदद् गाः॥

स्थिरो भव वीड्वङ्ग आशुर्भव वाज्यर्वन् ।

पृथुर्भव सुषदस्त्वमग्नेः पुरीषवाहनः॥

शिवो भव - [] 15

TS 4.1.4.2 - Padam

ऊर्द्ध्वः । उ । स्विति । नः । ऊतये । तिष्ठं । देवः । न । स्विता ॥ ऊर्द्ध्वः । वाजस्य । सिनता । यत् । अञ्जिभिरित्यञ्जि – भिः । वाधद्धिरिति वाधत् – भिः । विह्वयामह इति वि – ह्वयामहे ॥ सः । जातः । गर्भः । असि । रोदस्योः । अग्ने । चारुः । विभृत इति वि – भृतः । ओषधीषु ॥ चित्रः । शिशुः । परीति । तमा ्सि । अकः । प्रेति । मातृभ्य इति मातृ – भ्यः । अधीति । कनिक्रदत् ।

गाः ॥ स्थिरः । भव । वीड्वङ्ग इति वीडु – अङ्गः । आशुः । भव । वाजी । अर्वन्न् ॥ पृथुः । भव । सुषद इति सु – सदः । त्वम् । अग्नेः । पुरीषवाहन इति पुरीष – वाहनः ॥ शिवः । भव । 15 (50) TS 4.1.4.3 प्रजाभ्यो मानुषीभ्यस्त्वमङ्गिरः । मा द्यावापृथिवी अभि शूशुचो माऽन्तरिक्षं मा वनस्पतीन् ॥ प्रैत् वाजी कनिक्रद-न्नानदद्-रासभः पत्वा । भरत्रग्निं पुरीष्यं मा पाद्यायुषः पुरा ॥ रासभो वां कनिक्रदथ् सुयुक्तो वृषणा रथे। स वामग्निं पुरीष्यमाशुद्ती वहादितः॥ वृषा अग्नं वृषणं भरन्नपां गर्भ ए समुद्रियं। अग्न आ याहि- [ ] 16 **TS 4.1.4.3 - Padam** प्रजाभ्य इति प्र – जाभ्यः । मानुषीभ्यः । त्वम् । अङ्गिरः ॥ । मा। द्यावापृथिवी इति द्यावा – पृथिवी। अभीति। शूशुचः। मा। अन्तरिक्षम् । मा । वनस्पतीन् ॥ प्रेति । एतु । वाजी । कनिक्रदत् ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

```
नानंदत् । रासभः । पत्वा ॥ भरत्र् । अग्निम् । पुरीष्यम् । मा ।

पादि । आयुषः । पुरा ॥ रासभः । वाम् । कनिक्रदत् ।

पुरा इति सु – युक्तः । वृषणा । रथे ॥ सः । वाम् । अग्निम् ।

पुरीष्यम् । आशुः । दूतः । वहात् । इतः ॥ वृषा । अग्निम् ।

पुरीष्यम् । आशुः । दूतः । वहात् । इतः ॥ वृषा । अग्निम् ।

वृषणम् । भरत्र् । अपाम् । गर्भम् । समुद्रियम् ॥

अग्ने । एति । याहि । 16 (50)
```

TS 4.1.4.4

TS 4.1.4.4 - Padam

वीतये । ऋतम् । सत्यम् ॥ ओषधयः । प्रतीति । गृह्णीत । अग्निम् । ॥ ॥ ॥ । एतम् । शिवम् । आयन्तमित्या – यन्तम् । अभीति । अत्र । युष्मान् ॥

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

```
व्यस्यन्निति वि – अस्यन्न् । विश्वाः । अमतीः । अरातीः ।
।
निषीदन्नि ति नि – सीदन्न्। नः। अपेति। दुर्मतिमिति दुः – मृतिम्।
हनत् ॥ ओषधयः । प्रतीति । मोदद्ध्वम् । एनम् ।
पुष्पावतीरिति पुष्प – वतीः । सुपिप्पला इति सु – पिप्पलाः ॥
अयम् । वः । गर्भः । ऋत्वियः । प्रत्नम् । सधस्थमिति सध-स्थम् ।
एति । असदत् ॥ 17 (36) (सुशस्तिभिः – शिवो भव – याहि –
षट्त्रिण्शच्च) (८४)
TS 4.1.5.1
वि पाजसा पृथुना शोशुचानो बाधस्व द्विषो रक्षसो अमीवाः।
सुर्श्मणो बृहतः शर्मणि स्यामग्नेरह एं सुहवस्य प्रणीतौ ॥
आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन।
महे रणाय चक्षसे ॥
। । । । ।
यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः।
उशतीरिव मातरः ॥
तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ ।
```

आपो जनयथा च नः॥

मित्रः – [ ] 18

TS 4.1.5.1 - Padam

विति । पाजसा । पृथुना । शोशुचानः । बाधस्व । द्विषः । रक्षसः ।
अमीवाः ॥ सुशर्मण इति सु – शर्मणः । बृहतः । शर्मणि । स्याम् ।
अग्नेः । अहम् । सुहवस्येति सु–हवस्य । प्रणीताविति प्र–नीतौ ॥
आपः । हि । स्थ । मयोभुव इति मयः–भुवः । ताः । नः । ऊर्जे ।
दधातन ॥ महे । रणाय । चक्षसे ॥ यः । वः । शिवतम् इति
शिव–तमः । रसः । तस्य । भाजयत । इह । नः ॥ उशतीः । इव ।
गातरः ॥ तस्मै । अरम् । गमाम । वः । यस्य । क्षयाय । जिन्वथ ॥
॥ । जनयथ । च । नः ॥ मित्रः । 18 (50)

TS 4.1.5.2

विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः सण् सृजन्त्वा – नृष्टुभेन छन्दसा ऽङ्गिरस्वत् ॥

हद्राः संभृत्य पृथिवीं बृहज्ज्योतिः समीधिरे ।

तेषां भानु – रजस्र इच्छुक्रो देवेषु रोचते ॥

सण्सृष्टां वसुभी हद्रैद्धीरैः कर्मण्यां मृदं ।

हस्ताभ्यां मृद्वीं कृत्वा सिनीवाली करोतु – [] 19

TS 4.1.5.2 - Padam

स्प्रुचित सं – सृज्य । पृथिवीम् । भूमिम् । च । ज्योतिषा । सह ॥ सृजातमिति सु – जातम् । जातवेदसमिति जात–वेदसम् । अग्निम् । वैश्वानरम् । विभूमिति वि – भूम् ॥ अयक्ष्माय । त्वा । सिमिति । सृजामि । प्रजाभ्य इति प्र–जाभ्यः ॥ विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । सिमिति । सृजन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु – स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ रुद्राः । संभृत्येति सं – भृत्य । पृथिवीम् । बृहत् । ज्योतिः । सिमिति । ईधिरे ॥ तेषाम् । भानुः । अजस्यः । इत् । ज्युक्तः । देवेषु । रोचते ॥ स $\vee$ सृष्टामिति सं – सृष्टाम् ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

TS 4.1.5.3

तां ॥

सिनीवाली सुकपर्दा सुकुरीरा स्वौपशा।
सा तुभ्यमिदते मह ओखां दधातु हस्तयोः॥
उखां करोतु शक्त्या बाहुभ्या-मिदितिर्द्धिया।
माता पुत्रं यथोपस्थे साऽग्निं बिभर्तु गर्भ आ॥
मखस्य शिरोऽसि यज्ञस्य पदे स्थः।
वसवस्त्वा कृण्वन्तु गायत्रेण छन्दसा ऽङ्गिरस्वत् पृथिव्यसि
स्द्रास्त्वा कृण्वन्तु त्रैष्टुभेन छन्दसा ऽङ्गिरस्वदन्तरिक्षमस्या – [] 20

TS 4.1.5.3 - Padam

ताम् ॥ सिनीवाली । सुकपर्देति सु – कपर्दा । सुकुरीरेति – – । सुकुरीरेति सु – कुरीरा । स्वौपशेति सु – औपशा ॥ सा । तुभ्यम् । अदिते । महे । एति । उखाम् । दधातु । हस्तयोः ॥ उखाम् । करोतु ।

शक्त्या । बाहुभ्यामिति बाहु – भ्याम् । अदितिः । धिया ॥ माता । पुत्रम् । यथा । उपस्थ इत्युप-स्थे । सा । अग्निम् । बिभर्तु । वसवः । त्वा । कृण्वन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । पृथिवी । असि । रुद्राः । त्वा । कृण्वन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । अन्तरिक्षम् । असि । 20 (50) TS 4.1.5.4 -दित्यास्त्वा कृण्वन्तु जागतेन छन्दसाऽङ्गिरस्वद् द्यौरसि विश्वे त्वा देवा वैश्वानराः कृण्वन्त्वानुष्टुभेन छन्दसा-ऽङ्गिरस्वद्–दिशोऽसि धुवाऽसि **धारया** मयि प्रजाण् रायस्पोषं गौपत्यण् सुवीर्यण् सजातान्. यजमानायाऽदित्यै रास्नाऽस्य दितिस्ते बिलं गृह्णातु पाङ्केन छन्दंसा ऽङ्गिरस्वत् ॥ कृत्वाय सा महीमुखां मृन्मयीं योनिमग्नये। तां पुत्रेभ्यः सं प्रा-( )-यच्छददितिः श्रपयानिति ॥ 21

TS 4.1.5.4 - Padam

आदित्याः । त्वा । कृण्वन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । द्यौः । असि । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । कृण्वन्तु । । । । । । । । । । अङ्गिरस्वत् । दिशः । असि । अङ्गिरस्वत् । दिशः । असि । धुवा । असि । धारय । मयि । प्रजामिति प्र-जाम् । रायः । पोषम् । गौपत्यम् । सुवीर्यमिति सु – वीर्यम् । सजातानिति स – जातान् । । । ॥ यजमानाय । अदित्यै । रास्ना । असि । अदितिः । ते । बिलम् । गृह्णातु । पाङ्केन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ कृत्वाय । सा । महीम् । उखाम् । मृन्मयीमिति मृत्-मयीम् । योनिम् । अग्नये ॥ ताम् । पुत्रेभ्यः । सम् । प्रेति ( ) । अयच्छत् । अदितिः । श्रपयान् । इति ॥ 21 (54) (मित्रः - करो - त्वन्तरिक्षमिस - प्र - चत्वारि च) (A5) TS 4.1.6.1 वसंवस्त्वा धूपयन्तु गायत्रेण छन्दंसाऽङ्गिरस्वद्-रुद्रास्त्वा धूपयन्तु नैष्टुभेन छन्दसा ऽङ्गिरस्वदादित्यास्त्वा धूपयन्तु जागतेन

वसवः । त्वा । धूपयन्तु । गायत्रेण । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ।
रुद्राः । त्वा । धूपयन्तु । त्रैष्टुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ।
आदित्याः । त्वा । धूपयन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ।
आदित्याः । त्वा । धूपयन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ।
विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानगः । धूपयन्तु ।
आनुष्टुभेनेत्यानु – स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । इन्द्रः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् ।
धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । विष्णुः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् ।
वरुणः । त्वा । धूपयतु । अङ्गिरस्वत् । अदितिः । त्वा । देवी ।
विश्वदेव्यावतीति विश्वदेव्य – वती । पृथिव्याः ।

स्थस्थ इति स्थ – स्थे । अङ्गिरस्वत् । खनतु । अवट ।

— ॥

देवानाम् । त्वा । पत्नीः । 22 (50)

TS 4.1.6.2

देवी र्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वद्-दधतूखे

प्रिषणास्त्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थे-ऽङ्गिरस्वदभीन्धतामुखे ग्ना स्त्वा देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः
सधस्थेऽङ्गिरस्व-च्छ्रपयन्तूखे वरूत्रयो जनयस्त्वा
सधस्थेऽङ्गिरस्व-च्छ्रपयन्तूखे वरूत्रयो जनयस्त्वा
देवीर्विश्वदेव्यावतीः पृथिव्याः सधस्थेऽङ्गिरस्वत् पचन्तूखे ।

सित्रैतामुखां पचैषा मा भेदि ।

एतां ते परि ददाम्यभित्यै ॥

अभीमां - [ ] 23

TS 4.1.6.2 - Padam

देवीः । विश्वदेव्यावतीरिति विश्वदेव्य – वतीः । पृथिव्याः ।

स्थस्थ इति स्थ – स्थे । अङ्गिरस्वत् । द्धतु । उखे । धिषणाः ।

त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरिति विश्वदेव्य – वतीः । पृथिव्याः ।

```
सधस्थ इति सध – स्थे । अङ्गिरस्वत् । अभीति । इन्धताम् ।
उखे । ग्नाः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरिति विश्वदेव्य – वतीः ।
पृथिव्याः । सधस्थ इति सध – स्थे । अङ्गिरस्वत् । श्रपयन्तु ।
उखे । वरूत्रयः । जनयः । त्वा । देवीः । विश्वदेव्यावतीरिति
विश्वदेव्य – वतीः । पृथिव्याः । सधस्थ इति सध – स्थे ।
अङ्गिरस्वत् । पचन्तु । उखे ॥ मित्र । एताम् । उखाम् । पच ।
एषा । मा । भेदि ॥ एताम् । ते । परीति । ददामि । अभित्यै ॥
अभीति । इमाम् । 23 (50)
TS 4.1.6.3
महिना दिवं मित्रो बभूव सप्रथाः।
उत श्रवसा पृथिवीं ॥
मित्रस्य चर्.षणीधृतः श्रवो देवस्य सानसिं।
द्युम्नं चित्रश्रवस्तमं ॥
देवस्त्वा सवितोद्वपतु सुपाणिः स्वङ्गिरिः ।
सुबाहुरुत शक्त्या ॥
```

अपद्यमाना पृथिव्याञ्चा दिश आ पृण ।

उत्तिष्ठ बृहती भवोर्द्ध्वा तिष्ठ ध्रुवा त्वं ॥

वस्वस्त्वाऽऽ च्छृन्दन्तु गायत्रेण छन्दसा ऽङ्गिरस्वद् रुद्रास्त्वाऽऽ

च्छृन्दन्तु () त्रैष्टुभेन छन्दसाऽङ्गिरस्व-दादित्यास्त्वाऽऽ च्छृन्दन्तु

जागतेन छन्दसा ऽङ्गिरस्वद्-विश्वे त्वा देवा वैश्वान् आ

च्छृन्दन्त्वानुष्टुभेन छन्दसा ऽङ्गिरस्वत् ॥ 24

TS 4.1.6.3 - Padam

```
पद पाठे (वाक्य सिहत) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । रुद्राः । त्वा । एति । छृन्दन्तु ( ) । त्रैष्टुभेन । छन्दंसा । अङ्गिरस्वत् । आदित्याः । त्वा । एति । छृन्दन्तु । जागतेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् । विश्वे । त्वा । देवाः । वैश्वानराः । एति । छृन्दन्तु । आनुष्टुभेनेत्यानु – स्तुभेन । छन्दसा । अङ्गिरस्वत् ॥ **२४ (६९)** *(पर्नी - रिमार् - रुद्रास्त्वाऽऽ च्छृन्दन्त्वे -*कान्नवि ्शतिश्च) (A6) TS 4.1.7.1 समास्त्वाऽग्न ऋतवो वर्द्धयन्तु सँवथ्सरा ऋषयो यानि सत्या । सं दिव्येन दीदिहि रोचनेन विश्वा आ भाहि प्रदिशः पृथिव्याः ॥ सं चेद्ध्यस्वाऽग्ने प्र च बोधयैनमुच्च तिष्ठ महते सौभगाय। मा च रिषदुपसत्ता ते अग्ने ब्रह्माणस्ते यशसः सन्तु माऽन्ये ॥ त्वामग्ने वृणते ब्राह्मणा इमे शिवो अग्ने - [] 25 **TS 4.1.7.1 - Padam**

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

```
पृथिव्याः ॥ समिति । च । इद्ध्यस्व । अग्ने । प्रेति । च । बोधय ।
एनम् । उदिति । च । तिष्ठ । महते । सौभगाय ॥ मा । च । रिषत् ।
उपसत्तेत्युप – सत्ता । ते । अग्ने । ब्रह्माणः । ते । यशसः । सन्तु ।
मा । अन्ये ॥ त्वाम् । अग्ने । वृणते । ब्राह्मणाः । इमे । शिवः ।
अग्ने । 25 (50)
TS 4.1.7.2
सँवरणे भवा नः।
सपत्नहा नो अभिमातिजिच्च स्वे गये जागृह्यप्रयुच्छन्न ॥
इहैवाग्ने अधि धारया रियं मा त्वा नि क्रन् पूर्वचितो निकारिणः।
क्षत्रमग्ने सुयममस्तु तुभ्यमुपसत्ता वर्द्धतां ते अनिष्टृतः ॥
सजातानां मद्ध्यमस्था एधि राज्ञामग्ने विहव्यो दीदिहीह ॥
अति - [ ] 26
```

TS 4.1.7.2 - Padam

सँवरण इति सं – वरणे। भव। नः॥ सपत्नहेति सपत्न–हा। नः। अभिमातिजिदित्यभिमाति – जित् । च । स्वे । गये । जागृहि । अप्रयुच्छन्नित्यप्रं – युच्छन्न् ॥ इह । एव । अग्ने । अधीति । धारय । रियम् । मा । त्वा । नीति । क्रन्न् । पूर्वचित इति पूर्व – चितः । निकारिण इति नि – कारिणः ॥ क्षत्रम् । अग्ने । सुयममिति स् – यमम् । अस्तु । तुभ्यम् । उपसत्तेत्युप–सत्ता । वर्द्धताम् । ते । अनिष्टृतः ॥ क्षत्रेणं । अग्ने । स्वायुरिति स् – आयुः । समिति । रभस्व । मित्रेण । अग्ने । मित्रधेय इति मित्र – धेये । यतस्व ॥ सजातानामिति स – जातानाम् । मद्ध्यमस्था इति मद्ध्यम-स्थाः । एधि । राज्ञाम् । अग्ने । विहव्यं इति वि – हव्यः । दीदिहि । इह ॥ अतीति । 26 (50)

TS 4.1.7.3

निहो अति स्रिधो ऽत्यचित्ति—मत्यरातिमग्ने ।

ा । । ॥
विश्वा ह्यग्ने दुरिता सहस्वाथास्मभ्य ए सहवीरा ए रियन्दाः ॥
अनाधृष्यो जातवेदा अनिष्टृतो विराडग्ने क्षत्रभृद् दीदिहीह ।

TS 4.1.7.3 - Padam

निहः । अतीति । स्रिधः । अतीति । अचित्तिम् । अतीति । अरातिम् । अग्ने ॥ विश्वा । हि । अग्ने । दुरितेति दुः – इता । सहस्व । अर्थ । अस्मभ्यमित्यस्म – भ्यम् । सहवीरामिति सह – वीराम् । रियम् । दाः ॥ अनाधृष्य इत्यना – धृष्यः । जातवेदा इति जात – वेदाः । अनिष्टृतः । विराडिति वि – राट् । अग्ने । क्षत्रभृदिति क्षत्र – भृत् । दीदिहि । इह ॥ विश्वाः । आशाः । प्रमुञ्चन्निति प्र – मुञ्चन्न् । मानुषीः । भियः । शिवाभिः । अद्य । परीति । पाहि । नः । वृधे ॥ बृहस्पते । सवितः । बोधय । एनम् । सर्शितमिति सं - शितम् । चित् । सन्तरामिति सं - तराम् । समिति । शिशाधि ॥ वर्द्धयं । एनम् । महते । सौभगाय । 27 (50)

```
TS 4.1.7.4
विश्व एनमनु मदन्तु देवाः ॥
अमुत्रभूयादध यद्-यमस्य बृहस्पते अभिशस्ते-रमुञ्चः ।
प्रत्यौहता-मिश्रना मृत्युमस्माद् देवाना-मग्ने भिषजा राचीभिः॥
उद्-वयं तमसस्परि पश्यन्तो ज्योतिरुत्तरं।
देवं देवत्रा सूर्यमगन्म ज्योतिरुत्तमं ॥28
TS 4.1.7.4 - Padam
।
विश्वे । एनम् । अन्विति । मदन्तु । देवाः ॥
अमुत्रभूयादित्यमुत्र – भूयात् । अधं । यत् । यमस्य । बृहस्पते ।
अभिशस्तेरित्यभि - शस्तेः । अमुञ्चः ॥ प्रतीति । औहताम् ।
॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ अश्विना । मृत्युम् । अस्मात् । देवानाम् । अग्ने । भिषजा ।
शचीभिरिति शचि - भिः ॥ उदिति । वयम् । तमसः । परीति ।
पश्यन्तः । ज्योतिः । उत्तरमित्युत् – तरम् ॥
देवम् । देवत्रेति देव – त्रा । सूर्यम् । अगन्म । ज्योतिः ।
उत्तममित्युत् – तमम् ॥ 28 (34) (इमे शिवो अग्ने – ऽति –
सौभगाय – चतुंस्त्रिष्शच्च) (A7)
```

TS 4.1.8.1 ऊर्द्ध्वा अस्य समिधों भवन्त्यूर्द्ध्वा शुक्रा शोची ७ष्यग्नेः। द्युमत्तमा सुप्रतीकस्य सूनोः ॥ तन्नपादसुरो विश्ववेदा देवो देवेषु देवः। पथ आऽनिक मद्ध्वा घृतेन ॥ मद्ध्वा यज्ञं नक्षसे प्रीणानो नराश्र्सो अग्ने । सुकृद्-देवः सविता विश्ववारः ॥ अच्छायमेति शवसा घृतेनेडानो वहिर्नमसा । अग्नि सुची अद्ध्वरेषु प्रयथ्सु ॥ स यक्षदस्य महिमानमग्नेः स – [ ] 29 TS 4.1.8.1 - Padam ऊर्द्ध्वाः । अस्य । समिध इति सं–इधः । भवन्ति । ऊर्द्ध्वा । शुक्रा। शोची ्षं। अग्नेः॥ द्युमत्तमेति द्युमत् – तमा। सुप्रतीकस्येति सु – प्रतीकस्य । सूनोः ॥ तनूनपादिति तनू–नपात् । असुरः । विश्ववेदा इति विश्व-वेदाः । देवः । देवेषु । देवः ॥ पथः ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

```
एति । अनिक । मद्ध्वा । घृतेन ॥ मद्ध्वा । यज्ञम् । नक्षसे ।
प्रीणानः । नराश्र्सः । अग्ने ॥ सुकृदिति सु – कृत् । देवः ।
सविता । विश्ववार इति विश्व – वारः ॥ अच्छं । अयम् । एति ।
। । ।
शवसा । घृतेन । ईडानः । वह्निः । नमसा ॥ अग्निम् । स्रुचः ।
अद्ध्वरेषु । प्रयथ्स्वित प्रयत् – सु ॥ सः । यक्षत् । अस्य ।
महिमानम् । अग्नेः । सः । 29 (50)
TS 4.1.8.2
ई मन्द्रासु प्रयसः ।
वसुश्चेतिष्ठो वसुधातमश्च ॥
द्वारो देवीरन्वस्य विश्वे व्रता ददन्ते अग्नेः।
उरुव्यचंसो धाम्ना पत्यमानाः ॥
ते अस्य योषणे दिव्ये न योनावुषासानका ।
।
इमं यज्ञमवता—मद्ध्वरं नः॥
- । ।
दैव्या होतारावूर्द्ध्व-मद्ध्वरं नोऽग्नेर्जिह्वामभि गृणीतं ।
```

```
कृणुतं नः स्विष्टिं॥
तिस्रो देवीर्बर्.हिरेद्ण संदन्त्वडा सरस्वती – [ ] 30
TS 4.1.8.2 - Padam
ईम्। मन्द्रासु। प्रयसः॥ वसुः। चेतिष्ठः। वसुधातम इति
वस् – धातमः । च ॥ द्वारः । देवीः । अन्विति । अस्य । विश्वे ।
व्रता । ददन्ते । अग्नेः ॥ उरुव्यचस इत्युरु – व्यचसः । धाम्ना ।
पत्यमानाः ॥ ते इति । अस्य । योषणे इति । दिव्ये इति । न । योनौ ।
उषासानका ॥ इमम् । यज्ञम् । अवताम् । अद्ध्वरम् । नः ॥ दैव्या ।
होतारौ । ऊर्द्ध्वम् । अद्ध्वरम् । नः । अग्नेः । जिह्वाम् । अभीति ।
गृणीतम् ॥ कृणुतम् । नः । स्विष्टिमिति सु-इष्टिम् ॥ तिस्रः । देवीः ।
बर्.हिः । एति । इदम् । सदन्तु । इडा । सरस्वती । 30 (50)
TS 4.1.8.3
भारती।
मही गृंणाना ॥
तन्नस्तुरीपमद्भुतं पुरुक्षु त्वष्टां सुवीरं।
```

गयस्पोषं वि ष्यंतु नाभिमस्मे ॥

वनस्पतेऽव सृजा रगणस्त्मना देवेषु ।

अग्निर्ह्व्य ् शिमता सूदयाति ॥

अग्ने स्वाहा कृणुहि जातवेद इन्द्राय ह्व्यं ।

विश्वे देवा ह्विरिदं जुषन्तां ॥

हिरण्यगर्भः स−मवर्तताग्रे भूतस्य जातः पितिरेक आसीत् ।

स दाधार पृथिवीं द्या — [] 31

TS 4.1.8.3 - Padam

भारती ॥ मही । गृणाना ॥ तत् । नः । तुरीपम् । अद्भुतम् । पुरुक्षु । विष्ठा । सुवीरमिति सु – वीरम् ॥ रायः । पोषम् । वीति । स्यतु । नाभिम् । अस्मे इति ॥ वनस्पते । अवेति । सृज । राणः । त्मना । देवेषु ॥ अग्निः । हव्यम् । श्वामिता । सूदयाति ॥ अग्ने । स्वाहा । कृणुहि । जातवेद इति जात – वेदः । इन्द्राय । हव्यम् ॥ विश्वे । देवाः । हविः । इदम् । जुषन्ताम् ॥ हिरण्यगर्भ इति हिरण्य–गर्भः ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

समिति । अवर्तत । अग्रे । भूतस्य । जातः । पतिः । एकः ।

आसीत् ॥ सः । दाधार । पृथिवीम् । द्याम् । 31 (50)

TS 4.1.8.4

-मुतेमां कस्मै देवाय हिवषा विधेम ॥

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्-राजा जगतो बभूव ।

य ईशे अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हिवषा विधेम ॥

य आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते प्रशिषं यस्य देवाः ।

यस्य छायाऽमृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हिवषा विधेम ॥

यस्येमे हिमवन्तो महित्वा यस्य समुद्र्ं रसया सहा – [ ] 32

TS 4.1.8.4 - Padam

उत । इमाम् । कस्मै । देवाय । हविषा । विधेम ॥ यः । प्राणत इति
प्र – अनतः । निमिषत इति नि – मिषतः । महित्वेति महि – त्वा ।
एकः । इत् । राजा । जगतः । बभूव ॥ यः । ईशे । अस्य ।
विधेम ॥ यः । कस्मै ।
विधेम ॥ यः । प्राणत इति
पिकः । निम्पतः । निम्पतः । महित्वेति महि – त्वा ।
विधेम ॥ यः । महित्वेति महि – त्वा ।
विधेम ॥ यः । प्राणत इति
विधेम ॥ यः । प्राणत इति विधेम ॥ यः । प

देवाय । हिवषा । विधेम ॥ यः । आत्मदा इत्यात्म – दाः । बलदा इति — — ॥ ॥ यः । आत्मदा इत्यात्म – दाः । बलदा इति — — ॥ ॥ विश्वे । उपासत इत्युप – आसते । प्रशिषमिति ॥ प्र – शिषम् । यस्य । देवाः ॥ यस्य । छाया । अमृतम् । यस्य । मृत्युः । कस्मै । देवाय । हिवषा । विधेम ॥ यस्य । इमे । — — — ॥ हिमवन्त इति हिम – वन्तः । महित्वेति महि – त्वा । यस्य । समुद्रम् । रसया । सह । 32 (50)

TS 4.1.8.5

-ऽऽहुः ।

यस्येमाः प्रदिशो यस्य बाहू कस्मै देवाय हिवषा विधेम ॥
यं क्रन्दसी अवसा तस्तभाने अभ्यक्षेतां मनसा रेजमाने ।
यत्रा ऽधि सूर उदितौ व्येति कस्मै देवाय हिवषा विधेम ॥
येन द्यौरुग्रा पृथिवी च दृढे येन सुवः स्तभितं येन नाकः ।
यो अन्तरिक्षे रजसो विमानः कस्मै देवाय हिवषा विधेम ॥
आपो ह यन्महती विश्व – [] 33

TS 4.1.8.5 - Padam

आहुः ॥ यस्य । इमाः । प्रदिशः इति प्र-दिशः । यस्य । बाहू इति ।

कस्मै । देवाय । हिवषा । विधेम ॥ यम् । क्रन्दसी इति । अवसा ।

तस्तभाने इति । अभ्यक्षेतामित्यभि – ऐक्षेतां । मनसा । रेजमाने

इति ॥ यत्र । अधीति । सूरः । उदितावित्युत् – इतौ । व्येतीति

वि – एति । कस्मै । देवाय । हिवषा । विधेम ॥ येन । द्यौः । उग्रा ।

पृथिवी । च । दृढे इति । येन । सुवः । स्तभितम् । येन । नाकः ॥

यः । अन्तरिक्षे । रजसः । विमान इति वि–मानः । कस्मै । देवाय ।

हिवषा । विधेम ॥ आपः । ह । यत् । महतीः । विश्वम् । 33 (50)

TS 4.1.8.6

-मायन् दक्षं दधांना जनयन्तीरिग्नं।
ततो देवानां निरवर्ततासुरेकः कस्मै देवाय हिवषा विधेम॥
यश्चिदापो महिना पर्यपञ्यद्–दक्षं दधाना जनयन्तीरिग्नं।
यो देवेष्विध देव एक आसीत् कस्मै देवाय हिवषा विधेम॥ 34

Special Korvai for Anuvaakam 29 to 34

(ऊर्द्ध्वा – यः प्राणतो – य आत्मदा – यस्येमे – यङ्क्रन्दसी –

येन द्यौ– रापो ह यत् – ततो देवानां – यश्चिदापो – यो देवेषु –

नव)

TS 4.1.9.1

ा
आकूतिमग्निं प्रयुज् स्वाहा मनों मेधामग्निं प्रयुज् स्वाहा

ा
चित्तं विज्ञातमग्निं प्रयुज् स्वाहा वाचो विधृतिमग्निं प्रयुज् स्वाहा

ा
स्वाहा प्रजापतये मनवे स्वाहाऽग्नये वैश्वानगय स्वाहा विश्वे देवस्य

नेतुर्मर्तो वृणीत सख्यं विश्वे गय इषुद्ध्यसि द्युम्नं वृणीत पुष्यसे स्वाहा मा सु भित्था मा सु रिषो दृश्हस्व वीडयस्व सु। अंब धृष्णु वीरयस्वा – [] 35

TS 4.1.9.1 - Padam

आकूतिमित्या – कूतिम् । अग्निम् । प्रयुजमिति प्र – युजम् । स्वाहा । मनः । मेधाम् । अग्निम् । प्रयुजमिति प्र–युजम् । स्वाहा । चित्तम् । विज्ञातमिति वि – ज्ञातम् । अग्निम् । प्रयुजमिति प्र — युजम् । स्वाहा । वाचः । विधृतिमिति वि—धृतिम् । अग्निम् । प्रयुजमिति प्र – युजम् । स्वाहा । प्रजापतय इति प्रजा – पतये । मनवे । स्वाहा । अग्नये । वैश्वानराय । स्वाहा । विश्वे । देवस्य । नेतुः । मर्तः । वृणीत । सख्यम् । विश्वे । रायः । इषुद्ध्यसि । द्युम्नम् । वृणीत । पुष्यसे । स्वाहा । मा । स्विति । भित्थाः । मा । स्विति । रिषः । दृ ७्हंस्व । वीडयस्व । सु ॥ अंब । धृष्णु । वीरयस्व । 35 (50)

```
TS 4.1.9.2
-ऽग्निश्चेदं करिष्यथः॥
दृ एहं स्व देवि पृथिवि स्वस्तयं आसुरी माया स्वधयां कृताऽसि ।
जुष्टं देवानामिदमस्तु हव्यमरिष्टा त्वमुदिहि यज्ञे अस्मिन्न् ॥
मित्रैतामुखां तपैषा मा भेदि।
एतां ते परि ददाम्यभित्त्यै ॥
द्रवन्नः सर्पिरासुतिः प्रत्नो होता वरेण्यः ।
सहसस्पुत्रो अद्भुतः ॥
।
परस्या अधि संवतोऽवरां ् अभ्या – [ ] 36
TS 4.1.9.2 - Padam
अग्निः । च । इदम् । करिष्यथः ॥ दृष्हंस्व । देवि । पृथिवि ।
स्वस्तये । आसुरी । माया । स्वधयेति स्व – धया । कृता । असि ॥
जुष्टम् । देवानाम् । इदम् । अस्तु । हव्यम् । अरिष्टा । त्वम् ।
उदिति । इहि । यज्ञे । अस्मिन्न् ॥ मित्रं । एताम् । उखाम् । तप ।
एषा । मा । भेदि ॥ एताम् । ते । परीति । ददामि । अभित्यै ॥
दूवन इति द्र – अनः । सर्पिरासुतिरिति सर्पिः – आसुतिः ।
```

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
प्रतः । होता । वरेण्यः ॥ सहसः । पुत्रः । अद्भुतः ॥ परस्याः ।
अधीति । सँवत इति सं – वतः । अवरान् । अभि । एति । 36 (50)
TS 4.1.9.3
तर।
यत्राहमस्मि ता ् अव ॥
परमस्याः परावतो रोहिदश्च इहाऽऽ गहि।
पुरीष्यः पुरुप्रियोऽग्ने त्वं तरा मृधः ॥
सीद त्वं मातुरस्या उपस्थे विश्वान्यग्ने वयुनानि विद्वान् ।
मैनामर्चिषा मा तपसाऽभि शूशुचोऽन्तरस्याण् शुक्रज्योतिर्वि भाहि ॥
अन्तरग्ने रुचा त्वमुखायै सदने स्वे।
तस्यास्त्व एं हरसा तपन् () जातवेदः शिवो भव॥
शिवो भूत्वा महामग्नेऽथो सीद शिवस्त्वं।
शिवाः कृत्वा दिशः सर्वाः स्वां योनिमिहाऽऽ *सदः ॥ 37
```

TS 4.1.9.3 - Padam

ा । तर ॥ यत्र । अहम् । अस्मि । तान् । अव ॥ परमस्याः । परावत इति परा – वतः । रोहिदश्च इति रोहित् – अश्वः । इह । एति । गहि ॥ पुरीष्यः । पुरुप्रिय इति पुरु – प्रियः । अग्ने । त्वम् । तर । मृधः ॥ सीदं । त्वम् । मातुः । अस्याः । उपस्थ इत्युप – स्थे । विश्वानि । अग्ने । वयुनानि । विद्वान् ॥ मा । एनाम् । अर्चिषा । मा । तपसा । अभीति । शूशुचः । अन्तः । अस्याम् । शुक्रज्योतिरिति श्क – ज्योतिः । वीर्ते । भाहि ॥ अन्तः । अग्ने । रुचा । त्वम् । ा । । ॥ । । । । उखायै । सदने । स्वे ॥ तस्याः । त्वम् । हरसा । तपन्न् ( ) । जातवेद इति जात–वेदः । शिवः । भव ॥ शिवः । भूत्वा । महाम् । अग्ने । अथो इति । सीद । शिवः । त्वम् ॥ शिवाः । कृत्वा । दिशः । सर्वाः । स्वाम् । योनिम् । इह । एति । असदः ॥ 37 (70) (वीरयस्वा – [55] – तपन् – विध्शतिश्च) (A9) TS 4.1.10.1 यदग्ने यानि कानि चाऽऽते दारूणि दद्ध्मसि । तदस्तु तुभ्यमिद् घृतं तज्जुषस्व यविष्ठ्य ॥

यदत्त्युपजिह्निका यद्-वम्रो अतिसर्पति ।
सर्वं तदस्तु ते घृतं तज्जुषस्व यविष्ठ्य ॥
रात्रिं एरात्रि-मप्रयावं भरन्तोऽश्वायेव तिष्ठते घासमस्मै ।
रायस्पोषेण समिषा मदन्तोऽग्ने मा ते प्रतिवेशा रिषाम ॥
नाभा – [ ] 38

TS 4.1.10.1 - Padam

यत् । अग्ने । यानि । कानि । च । एति । ते । दारूणि । द्द्ध्मसि ॥ तत् । अस्तु । तुभ्यम् । इत् । घृतम् । तत् । जुषस्व । यिवष्ठ्य ॥ यत् । अति । उपजििह्नकेत्युप – जििह्नका । यत् । वम्रः । अतिसर्पतीत्यिति – सर्पति ॥ सर्वम् । तत् । अस्तु । ते । घृतम् । तत् । जुषस्व । यविष्ठ्य ॥ रात्रि एरात्रिमिति रात्रिम् – रात्रिम् । जुषस्व । यविष्ठ्य ॥ रात्रि एरात्रिमिति रात्रिम् – रात्रिम् । अप्रयाविमत्यप्र – यावम् । भरन्तः । अश्वाय । इव । तिष्ठते । घासम् । अस्मै ॥ रायः । पोषेण । समिति । इषा । मदन्तः । अग्ने । मा । ते । प्रितिवेशा इति प्रति – वेशाः । रिषाम ॥ नाभा । 38 (50)

TS 4.1.10.2 - Padam

पृथिव्याः । समिधानमिति सं-इधानम् । अग्निम् । रायः ।

पोषाय । बृहते । हवामहे ॥ इरंमदिमितीरं – मदम् । बृहदुक्थिमिति

बृहत् – उक्थम् । यजत्रम् । जेतारम् । अग्निम् । पृतनासु ।

सासिहिम् ॥ याः । सेनाः । अभीत्वरीरित्यभि – इत्वरीः ।

आव्याधिनीरित्या – व्याधिनीः । उगणाः । उत ॥ ये । स्तेनाः । ये ।

च । तस्कराः । तान् । ते । अग्ने । अपीति । द्धामि । आस्ये ॥

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

द ७ ष्ट्राभ्याम् । मुलिम्लून्न् । जंभ्यैः । तस्करान् । उत् ॥ हनूभ्यामिति । हनु – भ्याम् । स्तेनान् । भगव इति भग – वः । तान् । त्वम् । खाद । सुखादितानिति सु – खादितान् ॥ ये । जनेषु । मुलिम्लवः । स्तेनासः । तस्कराः । वने ॥ ये । 39 (50)

TS 4.1.10.3

निन्दाद्-<mark>यो अस्मान्</mark> दिफ्साच्च सर्वं तं मस्मसा कुरु ॥

। —। —। स्थितां में ब्रह्म स्थितां वीर्यं बलं।

स्र्तितं क्षत्रं जिष्णु यस्याऽहमस्मि पुरोहितः ॥

उदेषां बाहू अतिरमुद्धर्च उदू बलं।

। । क्षिणोमि ब्रह्मणा ऽमित्रानुन्नयामि – [] 40

TS 4.1.10.3 - Padam

कक्षेषु । अघायव इत्यघ – यवः । तान् । ते । दधामि । जंभयोः ॥ यः । अस्मभ्यमित्यस्म-भ्यम् । अरातीयात् । यः । च । नः । द्वेषते ।

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

जनः ॥ निन्दात् । यः । अस्मान् । दिफ्सात् । च । सर्वम् । तम् ।

मस्मसा । कुरु ॥ सर्शितमिति सं – शितम् । मे । ब्रह्म ।

सर्शितमिति सं – शितम् । वीर्यम् । बलम् ॥

सर्शितमिति सं – शितम् । क्षित्रम् । जिष्णु । यस्य । अहम् ।

अस्मि । पुरोहित इति पुरः – हितः ॥ उदिति । एषाम् । बाहू इति ।

अतिरम् । उदिति । वर्चः । उदिति । उ । बलम् ॥ क्षिणोमि ।

बह्मणा । अमित्रान् । उदिति । नयामि । 40 (50)

TS 4.1.10.4

स्वाण् अहं ॥

दृशानो रुक्म उर्व्या व्यद्यौद्धर्मर्षमायुः श्रिये रुचानः ।

अग्निरमृतो अभवद्वयो-भिर्यदेनं द्यौरजनयथ् सुरेताः ॥

विश्वा रूपाणि प्रति मुञ्चते कविः प्राऽसावीद्भद्रं द्विपदे चतुष्पदे ।

वि नाकमख्यथ् सविता वरेण्योऽनु प्रयाणमुषसो वि राजित ॥

नक्तोषासा समनसा विरूपे धापयेते शिशुमेकण् समीची ।

द्यावा क्षामा रुक्मो – [] 41

TS 4.1.10.4 - Padam

स्वान् । अहम् ॥ दृशानः । रुक्मः । उर्व्या । वीति । अद्यौत् । ुर्मर्.षमिति दुः – मर्.षम् । आयुः । श्रिये । रुचानः ॥ अग्निः । अमृतः । अभवत् । वयोभिरिति वयः – भिः । यत् । एनम् । द्यौः । । ॥ । । । अजनयत् । सुरेता इति सु – रेताः ॥ विश्वा । रूपाणि । प्रतीति । मुञ्चते । कविः । प्रेति । असावीत् । भद्रम् । द्विपद इति द्वि-पदे । ा ॥ चतुष्पद इति चतुः – पदे ॥ वीति । नाकम् । अख्यत् । सविता । ्। । । । । । वरेण्यः । अन्विति । प्रयाणमिति प्र – यानम् । उषसः । वीति । गजित ॥ नक्तोषासा । समनसेति स – मनसा । विरूपे इति वि–रूपे। धापयेते इति। शिशुम्। एकम्। समीची इति॥ द्यावा। क्षाम । रुक्मः । 41 (50) TS 4.1.10.5

अन्तर्वि भाति देवा अग्निं धारयन् द्रविणोदाः ॥
— ॥
— ॥
— ॥
सुपर्णोऽसि गरुत्मान् त्रिवृत्ते शिरो गायत्रं चक्षुः स्तोम आत्मा
— ॥
— ॥
— ॥
साम ते तनूर्वामदेव्यं बृहद्रथन्तरे पक्षौ यज्ञायज्ञियं पुच्छं

छन्दा ७ स्यङ्गानि धिष्णियाः शामा यजू ७ षि नाम ॥ सुपर्णोऽसि गुरुत्मान् दिवं गच्छ सुवः पत ॥ 42

TS 4.1.10.5 - Padam

TS 4.1.11.1

अग्ने यं यज्ञमद्ध्वरं विश्वतः परिभूरसि ।

स इद्देवेषु गच्छति ॥

सोम यास्ते मयोभुव ऊतयः सन्ति दाशुषे ।

```
ताभिनों ऽविता भव ॥
अग्निर्मूर्खा भुवः ॥
त्वन्नः सोम या ते धामानि ॥
तथ् सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि।
धियो यो नः प्रचोदयात् ॥
अचित्ती यच्चकृमा दैव्ये जने दीनैर्दक्षैः प्रभूती प्रुषत्वता । 43
TS 4.1.11.1 - Padam
अग्ने । यम् । यज्ञम् । अद्ध्वरम् । विश्वतः । परिभूरिति परि – भूः ।
असि ॥ सः । इत् । देवेषु । गच्छति ॥ सोम । याः । ते । मयोभुव
इति मयः – भुवः । ऊतयः । सन्ति । दाशुषे ॥ ताभिः । नः ।
अविता । भव ॥ अग्निः । मूर्द्धा । भुवः ॥ त्वम् । नः । सोम ।
या । ते । धामानि ॥ तत् । सवितुः । वरेण्यम् । भर्गः । देवस्य ।
धीमहि ॥ धियः । यः । नः । प्रचोदयादिति प्र-चोदयात् ॥ अचित्ती ।
यत्। चकृम। दैव्ये। जने। दीनैः। दक्षैः। प्रभूतीति प्र – भूती।
पुरुषत्वतेति पुरुष – त्वता ॥ ४३ (५०)
```

```
TS 4.1.11.2
देवेषु च सवितर्मानुषेषु च त्वम् नो अत्र सुवतादनागसः ॥
चोदयित्री सूनृतानां चेतन्ती सुमतीनां।
यज्ञं दधे सरस्वती ॥
पावीरवी कन्या चित्रायुः सरस्वती वीरपत्नी धियं धात्।
ग्नाभिरच्छिद्रण् शरणण् सजोषा दुराधर्.षं गृणते शर्म यण्सत् ॥
पूषा गा अन्वेतु नः पूषा रक्षत्वर्वतः ।
पूषा वाज्ं सनोतु नः ॥
राक्रं ते अन्यद्यजतं ते अन्यद् – [ ] 44
TS 4.1.11.2 - Padam
देवेषु । च । सवितः । मानुषेषु । च । त्वम् । नः । अत्र । सुवतात् ।
अनागसः ॥ चोदयित्री । सूनृतानाम् । चेतन्ती । सुमतीनामिति
सु – मतीनाम् ॥ यज्ञम् । दधे । सरस्वती ॥ पावीरवी । कन्या ।
चित्रायुरिति चित्र – आयुः । सरस्वती । वीरप्रतीति वीर – प्रती ।
थियम् । धात् ॥ ग्नाभिः । अच्छिद्रम् । श्रारणम् ।
```

```
पद पाठे (वाक्य सहित) – चतुर्थकाण्डे – प्रथमः प्रश्नः
```

सजोषा इति स-जोषाः । दुराधर् षमिति दुः - आधर् षम् । गृणते । ा इार्म । युर्सत् ॥ पूषा । गाः । अन्विति । एतु । नः । पूषा । रक्षतु । अर्वतः ॥ पूषा । वाजम् । सनोतु । नः ॥ शुक्रम् । ते । अन्यत् ।

यजतम् । ते । अन्यत् । 44 (50)

TS 4.1.11.3

विद्वषुरूपे अहनी द्यौरिवासि ।

विश्वा हि माया अवसि स्वधावो भद्रा ते पूषन्निह रातिरस्तु ॥ तेऽवर्द्धन्त स्वतवसो महित्वना ऽऽ नाकं तस्थुरुरु चिक्रिरे सदः। विष्णुर्य**न्द्रा**ऽऽवद्-वृषणं मदच्युतं वयो न सीदन्नधि बर्.हिषि प्रिये ॥ प्र चित्रमर्कं गृणते तुराय मारुताय स्वतवसे भरद्ध्वं । ये सहांं्रस सहसा सहन्ते – [] 45

TS 4.1.11.3 - Padam

विषुरूपे इति विषु – रूपे । अहनी इति । द्यौः । इव । असि ॥ विश्वाः । हि । मायाः । अवसि । स्वधाव इति स्वधा – वः । भद्रा ।

ते । पूषन्न् । इह । रातिः । अस्तु ॥ ते । अवर्द्धन्त । स्वतंवस इति स्व – तवसः । महित्वनेति महि – त्वना । एति । नाकम् । तस्थुः । उरु । चक्रिरे । सदः ॥ विष्णुः । यत् । ह । आवत् । वृषणम् । मदच्युतमिति मद – च्युतम् । वयः । न । सीदन्न् । अधीति । बर्.हिषि । प्रिये ॥ प्रेति । चित्रम् । अर्कम् । गृणते । तुराय । मारुताय । स्वतवस इति स्व – तवसे । भरद्ध्वम् ॥ ये । सहार्ंसि । सहसा । सहन्ते । **45 (50)** TS 4.1.11.4 रेजते अग्ने पृथिवी मखेभ्यः ॥ विश्वे देवा विश्वे देवाः ॥ चावा नः पृथिवी इमंं सिद्धमद्य दिविस्पृशं । यज्ञं देवेषु यच्छतां ॥ प्र पूर्वजे पितरा नव्यसीभिर्गीर्भिः कृणुद्ध्व ए सदने ऋतस्य । आ नो द्यावापृथिवी दैव्येन जनेन यातं महि वां वरूथं ॥ अग्नि स्तोमेन बोधय समिधानो अमर्त्यं।

हव्या देवेषु नो दधत् ॥
- । ।
स हव्यवाडमर्त्य उशिग्दूतश्चनोहितः ()।
स हव्यवाडमर्त्य उशिग्दूतश्चनोहितः ()।
अग्निर्द्धिया समृण्वति ॥
- ।
शम् नो भवन्तु वाजेवाजे ॥ 46

TS 4.1.11.4 - Padam

रेजते । अग्ने । पृथिवी । मखेभ्यः ॥ विश्वे । देवाः । विश्वे । देवाः ॥ वावा । नः । पृथिवी इति । इमम् । सिद्धम् । अद्य । दिविस्पृश्मिति दिवि – स्पृशम् ॥ यज्ञम् । देवेषु । यच्छताम् ॥ प्रेति । पूर्वजे इति पूर्व-जे । पितरा । नव्यसीभिः । गीर्भिः । कृणुद्ध्वम् । सदने इति । ऋतस्य ॥ एति । नः । द्यावापृथिवी इति द्यावा-पृथिवी । दैव्येन । जनेन । यातम् । मिर्हे । वाम् । वरूथम् ॥ अग्निम् । स्तोमेन । बोधय । समिधान इति सं – इधानः । अमर्त्यम् ॥ हव्या । देवेषु । नः । दधत् ॥ सः । हव्यवाडिति हव्य – वाट् । अमर्त्यः । उिशक् । दूतः । चनेहितः () ॥ अग्निः ।

 PraSna Korvai with starting Padams of 1 to 11 Anuvaakams :

 ।
 ।

 (युञ्जान – इमामगृभ्णन् – देवस्य – सन्ते – वि पाजसा –

 ।
 ।

 वसवस्त्वा – समा – स्त्वोर्द्ध्वा – अस्याकूर्ति – यदग्ने या–

 न्यग्ने यं यज्ञ – मेकादश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :
(युञ्जानो – वर्म च स्थ – आदित्यास्त्वा – भारती – स्वाण्

।
अहण् – षट्चत्वारिण्शत्)

First and Last Padam of First Prasnam of Kandam 4 :-(युञ्जानो – वाजेवाजे)

॥ हरिः ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

चतुर्थ काण्डे प्रथमः प्रश्नः समाप्तः ॥

Details of Panchati and Padam for Kandam 4, Prasanam 1 - (TS 4.1)

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	4	203
Anuvakam 2	5	270
Anuvakam 3	4	177
Anuvakam 4	4	186
Anuvakam 5	4	204
Anuvakam 6	3	169
Anuvakam 7	4	184
Anuvakam 8	6	284
Anuvakam 9	3	170
Anuvakam 10	5	238
Anuvakam 11	4	208
Total →	46	2293

Notes:

- Please refer to the book "TS Kandam 1" and "TS 1.1 pada paadam with Vaakyam" for notes and conventions used in this Compilation.
- Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in